

2. Любохинець Л. С., Шпуляр Є. М. Цифрова трансформації національної економіки: сучасний стан та тренди майбутнього. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. № 4. С. 213–217.

3. Краус К. М. Цифровізація в умовах інституційної трансформації економіки: базові складові та інструменти цифрових технологій. *Інтелект XXI*. №1. 2018. С. 211–214.

4. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки. Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#n13>

5. Краус К. М. Цифрова економіка: тренди та перспективи авангардного характеру розвитку. *Ефективна економіка*. №1. 2018. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/1_2018/8.pdf.

6. Ригова І. С. Вплив «SMART технологій» на розвиток «SMART-міста» в інформаційному суспільстві. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Вип. 72. 2018. С. 81–90.

Фесенко Г. Г.,

д-р філос. наук, доцент, професор кафедри історії і культурології

Яковенко Ю. А.,

студентка 3-го курсу факультету архітектури, дизайну та

образотворчого мистецтва,

Харківський національний університет міського господарства

імені О. М. Бекетова, Україна

АРХІТЕКТУРНО-ПРОСТОРОВІ РІШЕННЯ СУЧАСНОГО МІСТА В КОНТЕКСТІ ЕКОФІЛОСОФІЇ

У сучасних містах усе частіше виявляються ландшафтні практики, що ніби «занурюють» забудоване середовище у природне. Такі зміни обумовлені, зокрема, увагою суспільства до інвайроментальних цінностей, зацікавленістю у збереженні природи як невід'ємної компоненти міського ландшафту. Урбаністи виявляють інтерес до проблематики базових потреб людини у відтворенні життєвих сил, й відповідно – середовища для проживання. У цілому переосмислюється роль природи в процесах розвитку міста, розбудови середовища, здатного підтримувати «здорове» функціонування.

Концепція метаекологічного урбанізму, на відміну від загальноприйнятого розуміння природи як чогось «зовнішнього» по відношенню до міського, вибудовується навколо ідеї «повернення» природи у міські ландшафти та інтегральних відносин «людина-природа». Відповідно й архітектура має бути не стільки «культурною надбудовою» природи, а «природною архітектурою». Алесандро Рокка у своїй праці «Природна архітектура» критично ставиться до ролі архітектури як своєрідного

«прихистку» людини від природи й водночас робить спробу артикуляції природноорієнтованої міської архітектури [1].

Екочутливі архітектори поділяють ідею про розчинення граничної межі між будівлею та довкіллям, між внутрішнім і зовнішнім простором. І якщо архітектори, як правило, займаються дизайном закритих просторів, а ландшафтні архітектори – відкритих просторів, то концепція екозбалансованого міста зосереджується на їх взаємозв'язку. Екочутливе містопланування стає важливим компонентом й міських проєктів з реновації.

Урбан-екологи мислять в радикальній опозиції до промислового дизайну, який описувався в категоріях «домінування та знищення». Наприклад, місто Катовіце, що було важливою складовою польської гірничодобувної індустрії, здійснило реновацію шахтарського міста у IT-хаб, що супроводжувалася глобальним рекреаційним проєктом (очищення ґрунтів, озеленення тощо). На сьогодні зелені локації цього міста складають 40% території, воно перетворилося з екологічно небезпечного на екологічно привабливе [2].

Міська архітектура «вплітає» природне середовище, утворюючи простір для безпосереднього контакту з природою. Зелені стіни та ландшафтні тераси стали популярним способом інтегрувати природу в усі типи забудов – від багатопверхових житлових комплексів до торгівельних та офісних центрів. Урбан-форми переосмислюються відповідно до змін у ставленні до природи, виробляються рекомендації щодо узгодження архітектурно-просторових рішень міст з характером їхнього природного середовища.

Прихильники екологічного урбанізму (Джейн Джекобс, Мак Харг, К. Лінч) стверджують, що міста схожі на живі організми, і відповідно міський дизайн має враховувати специфіку «міської системи» (з декількома десятками величин, які є одночасно змінними і тонко взаємопов'язаними способами). Екологічний підхід до проєктування міст ґрунтується на розумінні міста як місця проживання, й одночасно як частини природного світу – динамічної екосистеми з глибоким контекстом. Окреслюється стратегія «вирощування» природи як саду, орієнтація на адаптивний процес (адаптації, а не панування) «життя з» природою (а не «жити над»). Звідси й сучасні пошуки альтернативної філософії екологічного планування міст, визнання міського дизайну потужним інструментом адаптації [3, с. 49-67].

Сучасна еко-урбо-філософія надихається філософією Мартіна Гайдеггера, який закликав жити автентично на Землі. Бути – означає для нього «населити якесь місце», піклуватися і творити це місце. Мешкати, жити – це перш за все звільняти щось, дозволивши йому стати самим собою, тим, чим воно є за своєю суттю. Мешкати – це піклуватися про речі так, щоб вони існували і поверталися до свого власного первинного стану. У підсумку Мартін Гайдеггер прийшов до біоцентричної позиції, коли люди «дають жити життю». Сучасні екофілософи, вслід за М. Гайдеггером, стверджують, що певні метафізичні ідеї відповідальні за руйнування навколишнього середовища, а значить існує потреба в оновленні розуміння світу, в філософсько-онтологічних зрушеннях: від антропоцентричного і утилітарного розуміння світу до розуміння, яке дозволяє

речам бути. Не-антропоцентричні спільноти здатні започаткувати практики «поваги і піклування» про усе живе на Землі. Екофілософія постає своєрідним пошуком мудрості щодо глобального дому (будинку), тобто навколишнього середовища та усіх речей, щоби природно жити у ньому.

Філософська урбо-екологія стає потужною концепцією, яка пояснює ціннісно-вітальні аспекти міських ландшафтів, окреслює параметри еко-збалансованого ландшафту постмодерних міст. Екофілософія урбанізму є спробою виявити і сформулювати принципи альтернативних підходів до природи на рівні міської політики і прийняття архітектурно-планувальних рішень.

Список джерел

1. Rocca A. *Natural Architecture*. Princeton: Princeton Architectural Press, 2007. 215 p.
2. Катовіце: реновація шахтарського міста у IT-хаб. *Платформа розвитку міст*. URL: <http://urbanua.org/dosvid/zakordonni-pryklady/214>.
3. Фесенко Г. Г. *Морфологія міських ландшафтів: культурфілософські інтерпретації*: монографія. Харків: ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2018. 282 с.

Яковенко Л. І.,

д-р екон. наук, професор, професор кафедри політичної економії,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка, Україна

COVID-19 VERSUS «ЕКОНОМІЗМ»

Людство в історичному розвитку перебуває в процесі постійних змін і трансформацій суспільства, економіки, самої людини. Упродовж останніх 30 років не виникає сумнівів у необхідності реформування України, за цей час кілька шансів зробити це швидко і ефективно втрачено. Ще зовсім недавно основними завданнями видавалися зміна політичної системи, вибудовування інститутів, формування сучасної структури та ефективної інфраструктури економіки. Натепер в центрі уваги країни з військовим конфліктом, слабкою економікою, неусталеними економічними та політичними інститутами, наднизькими доходами є балансування на краю прірви пандемії COVID-19 в умовах карантину і непрацюючої економіки.

Теоретико-методологічні та концептуальні обґрунтування різного роду соціально-економічних трансформацій і побудови нових відносин, базованих на цінностях добра, моралі, знань, рефлексії, пов'язані з модернізацією – переходом на вищу траєкторію розвитку, формуванням горизонтальних зв'язків, реалізацією громадянських ініціатив, рухом від ринків до мереж, становленням енергоефективних господарських систем, – усі ці елементи нової моделі розвитку доволі детально описані в роботах учених останніх десятиліть, включно із науковими статтями із циклу конференцій, присвячених